

UITNODIGING

PATER SANGERSKRING MAASEIK

Aangesloten bij de Federatie van Geschied- en Oudheidkundige Kringen van Limburg

- Webstek : www.patersangerskring.org
- Voorzitter: Jos Henckens, tel. +32 494 78 66 65, joshenckens@teletraffic.be
- Secretaris : Jan Rutten , tel. +32 89 81 19 42, jan_rutten@skynet.be
- Penningmeester: Annie Metten, tel. +32 89 56 59 26, lene.annie.metten@skynet.be
- Bankrelatie : 453-4099021-85 - IBAN: BE89 4534 0990 2185 - BIC : KREDBEBB

Nijmegen, Maria van Gelder en haar gebedenboek. Voordracht door Jos Henckens woensdag 24 oktober 2018 - Brasserie De Beurs Maaseik

De Grote Markt met linksachter de Sint-Stevenskerk in Nijmegen.

De vier kwartieren van het Hertogdom Gelre rond 1350.

Maria van Gelder in haar Gebedenboek (fol. 19v.)
(Staatsbibliothek - Stiftung Preussischer Kulturbesitz - Berlin).

Geachte leden en sympathisanten van onze Pater Sangerskring

Op zaterdag 27 oktober bezoeken we in Nijmegen de laatgotische Sint-Stevenskerk en de prestigieuze tentoonstelling "*Ik, Maria van Gelre, de hertogin en haar uitzonderlijk gebedenboek*".

Voorafgaand bieden wij u een historische toelichting aan over de stad Nijmegen, over het Gelderse verleden, over Maria van Gelre en over dit uitzonderlijk manuscript.

Tijdens het Romeinse rijk lag Nijmegen als garnizoensstad - met vanaf ± 100 na Chr. stadsrechten - onder de naam *Ulpia Noviomagus Batavorum* aan de grens met *Germania*.

Tijdens de Middeleeuwen, in 1155, trok keizer Frederik Barbarossa er een burcht op: *het Valkhof*. In 1230 kreeg de stad stedelijke vrijheden en even later in 1247 kwam ze in het bezit van de graven van Gelre. Nijmegen werd de voornaamste Gelderse stad, ook al omdat ze toetrad tot *de Hanze*. In 1273 werd de *Sint-Stevenskerk* ingewijd door Albertus Magnus, aartsbisschop van Keulen. De bouwactiviteiten bleven aanhouden tot in de 16de eeuw en leidden tot een indrukwekkend gotisch gebedshuis.

Het Hertogdom Gelre ontwikkelde zich in de middeleeuwen tot een belangrijke regionale macht. Het bestond uit vier kwartieren: het *Overkwartier* rond Roermond en verder noordwaarts het *Kwartier rond Nijmegen*, het *Kwartier van de Veluwe* (rond Arnhem) en het *Kwartier van Zutphen*.

Gelre streefde naar machtsuitbreiding in verschillende buurgebieden, ook tijdens het bewind van Reinald IV (1365-1423). Deze vorst mengde zich in de Hollandse troonsopvolging en sloot vrede met Willem VI van Holland, die mogelijk nog door Jan van Eyck in het *Turijns-Milanees Getijdenboek* is afgebeeld. Deze Reinald IV trouwde in 1405 in Crécy met Marie d'Harcourt. Zij was in 1380 in het Normandische La Saussaye geboren en was een nicht van de Franse koning Karel VI en hertog Lodewijk I van Orléans. Met Gelre als bondgenoot was laatstgenoemde oom bereid haar bruidsschat te betalen. Na het overlijden van Reinald in 1423 hertrouwde ze met Ruprecht van Jülich-Berg die zo aanspraak op Gelre wilde maken. Vermoedelijk stierf Maria van Gelre rond 1430.

In de *Staatsbibliothek* in Berlijn wordt haar gebedenboek bewaard. Hoewel men lang dacht dat Gelre in de late middeleeuwen cultureel beperkt ontwikkeld was, toont dit gebedenboek een verrassend ander gezicht. Het werk is uiterst rijkelijk en fijngevoelig verlucht. Toch werden in het verleden heel wat van deze illustraties uitgesneden. In de huidige vorm bevat het werk 600 meest gedecoreerde folia, waaronder nog 106 miniaturen. Dankzij een crowdfunding vanuit de Radboud Universiteit in Nijmegen is dit kunstwerk vakkundig gerestaureerd. Als tegenprestatie mag dit kostbaar handschrift tijdelijk in het *Museum Het Valkhof* aan het publiek getoond worden. Een absolute buitenkans!

Praktisch:

Dag/tijd: woensdag 24 oktober 2018 – 20.00u.

Locatie: Brasserie De Beurs - Markt 7 Maaseik

Toegang: leden betalen 2 €, niet-leden 3 €.